

безпека індивіда, а й безпека країни у цілому. Вирішення цього завдання є комплексною проблемою і буде більш ефективним при застосуванні системного підходу. У перспективі вважаємо за необхідне детально дослідити усі елементи системи забезпечення інформаційної безпеки особистості.

Список використаних джерел:

1. Гапесєва О. Л. Деякі питання забезпечення інформаційної безпеки в Україні // Військово-історичний вісник. 2017. № 3. С. 31–39.
2. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 274 с.
3. Золотар, О. О. (2018). Інформаційна безпека людини: теорія і практика : монографія. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк». 446 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Zolotar_2018_446.pdf
4. Левченко О. В. Система забезпечення інформаційної безпеки держави у воєнній сфері: основи побудови та функціонування : монографія. Житомир : Видавець ПП «Євро-Волинь», 2021. 172 с.
5. Певцов Г. В. Інформаційно-психологічна боротьба у воєнній сфері : монографія / Г. В. Певцов, А. М. Гордієнко, С. В. Залкін [та ін.]. Харків : Вид. Рожко С. Г., 2017. 276 с.
6. Сідак В. С., Артемов В. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в країнах НАТО та ЄС : навч. посіб. Київ : КНТ, 2007. С. 21–24.
7. Шемчук, В. В. (2020). Загрози інформаційній безпеці: проблеми визначення та подолання. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2020. № 1(7). С. 285–296. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1\(7\)-285-296](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-1(7)-285-296)

***Ігор Погоржельський,**
здобувач освіти третього
(освітньо-наукового) рівня «Доктор філософії» (PhD)
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

*Науковий керівник: **Марина Соляник,**
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної освіти та соціальної роботи
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ ІДЕАЛІВ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Сучасна молодь живе в умовах постійних соціальних, економічних і культурних трансформацій, що вимагає від неї високого рівня адаптивності, психологічної зрілості та внутрішньої стійкості. Проблема життєстійкості молодого покоління стає особливо актуальною в контексті зростання соціальної напруги, невизначеності майбутнього, кризових явищ у суспільстві. Одним із малодосліджених, але надзвичайно важливих

аспектів соціальної підтримки молоді є формування естетичних ідеалів – системи цінностей, що визначає здатність людини бачити красу, гармонію та сенс у світі.

Естетичні ідеали не лише формують художній смак, а й сприяють духовному збагаченню особистості, розвитку моральних орієнтирів та внутрішньої гармонії. О. П. Беженарь зазначає: «Естетичний ідеал відображає систему цінностей епохи, є проекцією духовного досвіду суспільства на індивідуальну свідомість» [1, с. 45]. Для соціальної роботи цей аспект має практичне значення: через залучення молоді до культурних, мистецьких і творчих практик створюються умови для зміцнення її життєстійкості, соціальної активності та психологічної рівноваги. Формування естетичних ідеалів може розглядатися як ефективний інструмент соціально-педагогічної підтримки, спрямований на розвиток позитивної ідентичності, емпатії та здатності долати стресові ситуації.

Мета цієї роботи полягає у визначенні ролі формування естетичних ідеалів у процесі розвитку життєстійкості сучасної молоді та обґрунтуванні соціально-педагогічних підходів до використання культурних і мистецьких засобів у практиці соціальної роботи.

Формування життєстійкості молоді є одним із ключових завдань сучасної соціальної роботи, адже саме цей феномен забезпечує здатність особистості ефективно долати труднощі, адаптуватися до змін та зберігати внутрішню рівновагу у кризових ситуаціях. На думку А. Г. Маслоу: «Життєстійкість особистості базується на її здатності приймати себе, інших і світ, не втрачаючи сенсу навіть у кризових ситуаціях» [5, с. 212]. У контексті соціально-психологічної підтримки молодого покоління все більшої уваги набуває естетичний вимір виховання – розвиток здатності сприймати, відчувати та створювати красу як основу духовної зрілості і гуманістичного світогляду.

Естетичні ідеали виступають важливим чинником саморозвитку, адже вони задають морально-ціннісні орієнтири поведінки, впливають на емоційно-вольову сферу та формують внутрішню мотивацію до творчої діяльності. Саме тому у соціальній роботі з молоддю важливо враховувати потенціал мистецтва, культури, літератури, музики, театру та інших форм естетичного впливу як інструментів психоемоційної підтримки. Але вагомою є і точка зору Л. В. Кононенка, який пише, що «естетичні орієнтири молоді сьогодні формуються не стільки через інститути культури, скільки через цифрові середовища комунікації» [3, с. 113].

Сучасні дослідження доводять, що естетичне виховання має терапевтичний і соціально-корекційний ефект. За словами А. Г. Маслоу, прагнення до краси, гармонії та цілісності є невід’ємною складовою самореалізації особистості [5]. В. Франкл зазначав, що естетичне переживання допомагає людині знайти сенс навіть у стражданні, адже воно розкриває духовний вимір існування [8]. Таким чином, естетичний досвід може бути джерелом внутрішньої сили, що підтримує життєстійкість.

Для соціальної роботи це означає необхідність упровадження програм, які сприяють розвитку естетичної культури та морально-духовних цінностей молоді. Це можуть бути арт-терапевтичні заняття, культурно-просвітницькі ініціативи, інтерактивні творчі майстерні, волонтерські проєкти у сфері мистецтва. Такі форми роботи не лише підвищують рівень емоційної стійкості, але й зміцнюють соціальні зв'язки, розвивають комунікативні навички та здатність до емпатії.

К. Б. Левченко стверджує: «Соціальна робота сприяє розвитку життєстійкості особистості, орієнтуючи її на активне подолання труднощів і пошук ресурсів у власному середовищі» [4, 88]. Естетичні ідеали виконують також соціально інтегративну функцію – вони допомагають молодій людині осмислити власне місце у суспільстві, знайти ціннісні орієнтири та сформувати позитивну життєву позицію. З точки зору соціальної педагогіки, залучення до мистецтва сприяє розвитку у молоді відповідальності, почуття спільності, солідарності та відкритості до інших культур. На думку О. В. Слободянюк: «Естетичне виховання стає ключовим чинником духовного розвитку, що визначає стійкість молоді до соціальних деформацій» [6, с. 144]. Отже, формування естетичних ідеалів у системі соціальної роботи є багатовимірним процесом, який поєднує виховний, психотерапевтичний і культуротворчий аспекти. Через естетичний досвід молодь здобуває внутрішній ресурс, що зміцнює її життєстійкість, формує здатність до самопізнання, морального вибору та активної участі у суспільному житті.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що формування естетичних ідеалів є важливим чинником розвитку життєстійкості сучасної молоді. Естетичний світогляд сприяє гармонізації внутрішнього стану особистості, формує здатність бачити сенс у життєвих випробуваннях і долати труднощі без втрати духовної рівноваги. Як зазначено у дослідженні В. А. Чепак: «Проекти мистецького спрямування сприяють підвищенню життєстійкості через розвиток креативності та емпатії» [7, с. 62]. Естетичні цінності, засвоєні через мистецтво, культуру, освіту та соціальні практики, виступають потужним засобом соціально-педагогічного впливу. Вони сприяють розвитку моральної зрілості, емпатії, комунікативної компетентності та почуття власної гідності, що є основою життєстійкої поведінки молоді. Для соціальної роботи формування естетичних ідеалів має практичне значення як засіб профілактики девіантної поведінки, підтримки психоемоційного здоров'я та розвитку соціальної активності молоді. Таким чином, естетичний ідеал є не лише складовою духовного розвитку, а й ефективним соціальним ресурсом підтримки життєстійкості. Подальші дослідження у цьому напрямі можуть бути зосереджені на розробці методик естетико-виховної роботи у соціальних службах, закладах освіти та молодіжних центрах, що сприятиме гармонійному формуванню особистості у сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Беженарь О. П. Особистість у мінливості естетичного ідеалу суспільства: монографія. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2012. 243 с.
2. Гайдеггер М. Що таке метафізика? *Час і буття: статті та виступи*. Київ: Юніверс, 2007. С. 5–28.
3. Кононенко Л. В. Молодіжні субкультури і цифрові технології: нові вектори естетичних норм. *Вісник Київського університету культури. Серія: Соціальні комунікації*, 2020, № 3 (45), С. 112–119.
4. Левченко К. Б. Соціальна робота з молоддю: теорія і практика. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 312 с.
5. Маслоу А. Г. Мотивація та особистість. Київ: PSYLIB, 2001. 480 с.
6. Слободянюк О. В. Естетичне виховання молоді як фактор розвитку духовної культури особистості. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 2019, № 71, С. 142–148.
7. Чепак В. А. Роль соціально-культурних проєктів у формуванні життєстійкості молоді. *Соціальна робота та освіта*, 2021, № 1 (8), С. 56–64.
8. Frankl V. E. *Man's Search for Meaning*. Boston: Beacon Press, 2006. 165 p.

Орест Половинко,

*здобувач другого рівня вищої освіти,
спеціальність 231 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

Ольга Сорока,

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Однією з характеристик сучасної молоді є невизначеність у професійному плані більшої її частини незалежно від рівня освіти, статі й віку. Це впливає не тільки на невирішеність проблем її професійного та особистісного самовизначення, самоактуалізації й самореалізації, незадоволеність отриманою спеціальністю, але й має величезний соціально-економічний негативний ефект. Національна економіка не отримує висококваліфікованих фахівців, зростає кількість безробітної молоді й, як наслідок, загальна соціальна напруженість у суспільстві.

Унаслідок цього одним із завдань психолого-педагогічної освіти є вирішення проблеми виявлення соціально-психологічних особливостей професійного самовизначення студентської молоді та врахування їх в особистісно-професійному розвитку і навчально-професійній діяльності. Вітчизняна психологія, педагогіка і соціологія накопичили колосальний досвід у дослідженні, як феномену «професійне